

Modeling the Psychological Capital of Male Adolescents in NAJA Forces Families with Emotional Divorce Based on Personality Traits

ARTICLE INFO

Article Type

Original Research

Authors

Shirzad S.¹ MSc,
Koushki Sh.* PhD,
Ghanbari Panah A.¹ PhD,
Farzad V.¹ PhD

How to cite this article

Shirzad S, Koushki Sh, Ghanbari Panah A, Farzad V. Modeling the Psychological Capital of Male Adolescents in NAJA Forces Families with Emotional Divorce Based on Personality Traits. Journal of Police Medicine. 2019;8(1):33-40.

*Psychology Department, Psychology & Educational Sciences Faculty, Tehran-Center Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

¹Psychology Department, Psychology & Educational Sciences Faculty, Tehran-Center Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

*Correspondence

Address: Psychology Department, Psychology & Educational Sciences Faculty, Tehran-Center Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Phone: -

Fax: -
shirin_kooshki@yahoo.com

Article History

Received: August 11, 2018

Accepted: October 28, 2018

ePublished: December 31, 2018

ABSTRACT

Aims Family is the most influential part of society, and a healthy community needs a healthy family; so, any harm that comes into the family and its functions is very important. Emotional divorce is one of those harms that some families face. Therefore, the present study was conducted with the aim of investigating the role of mediating coping strategies in male adolescents in families of NAJA personnel with emotional divorce.

Materials & Methods The present study is a correlational research conducted by Structural Equation Modeling method on all male adolescents aged 15 to 18 years old in families of NAJA personnel, who were referred to clinics and counseling centers of this organization and were diagnosed with emotional divorce. A total of 300 people were randomly selected and they completed the questionnaires of psychological capital, personality traits, and coping strategies. The data were analyzed by Pearson correlation and structural equation modeling, using SPSS 19 and LISREL 8.80 software.

Findings Personality traits and coping strategies had a significant relationship with psychological capital. Personality traits and coping strategies had a direct effect on psychological capital. In addition, personality traits had an indirect effect on psychological capital due to coping strategies.

Conclusion Neuroticism, flexibility, consistency, conscientiousness, and coping strategies have a positive effect on psychological capital that can be used to strengthen the psychological capital of adolescents in families with emotional divorce.

Keywords Psychological Capital; Emotional Divorce; Personality Traits; Coping Strategies; Adolescents

CITATION LINKS

[1] The effective social-economic factors of ... [2] What predicts divorce?: The relationship between ... [3] Causes and intervening conditions ... [4] Sociology of Iran's social deviations ... [5] Age differences in problem solving ... [6] Emotion regulation difficulties, youth-adult relationships, and suicide ... [7] Divorce, approaches to learning, and children's academic ... [8] A comparison of psychological capital and affective styles in ... [9] Positive psychological capital: A new approach to social ... [10] Salient sources of early adolescents ... [11] Adolescent's adherence to treatment in psychiatric ... [12] Cross-sectional age differences in dispositional ... [13] Beliefs in the future as a positive youth development construct ... [14] The development of coping: Implications for ... [15] Adolescents experiencing ... [16] Coping strategies, caregiving burden, and depressive ... [17] The Mediating Role of Life Satisfaction ... [18] Personality traits in childhood and adolescence structure ... [19] Viewing relational aggression through multiple lenses ... [20] "Shift-and-persist" strategies: Why low socioeconomic ... [21] Traits in Transition: The structure of parent-reported ... [22] The hierarchical structure of childhood personality in five ... [23] Analyses of Digman's child-personality data ... [24] Principles and practice of structural equation ... [25] Investigating the role of attitude toward love in anticipation of ... [26] Positive psychological capital: Measurement and relationship with ... [27] Prediction of psychological capital through components ... [28] Domains and facets: Hierarchical personality assessment ... [29] Psychological tests ... [30] The quality of relationship, stress and coping strategy in ... [31] Marriages and Families: Intimacy, diversity, and ... [32] The relation of social support and coping style with resiliency in delinquent ... [33] Social skills and hopelessness of teenagers: The function ... [34] Comparison of the Big Five Factor Model of ... [35] Study of adolescents' psychological capital and its ... [36] Stress, coping, and resiliency in ... [37] Psychological resilience and positive emotional granularity ... [38] Personality and psychological capital as ... [39] Relationship of resilience to personality, coping...

مدلیابی سرمایه روان‌شناختی نوجوانان پسر در خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی با طلاق عاطفی بر پایه ویژگی‌های شخصیتی

سپیده شیرزاد MSc

گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

شیرین کوشکی * PhD

گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

افسانه قنبری پناه PhD

گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

ولی‌اله فرزاد PhD

گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

اهداف: خانواده تأثیرگذارترین قسمت جامعه بوده و جامعه سالم، نیازمند خانواده سالم است؛ بنابراین هرگونه آسیبی که به خانواده و کارکردهایش وارد شود بسیار مهم و قابل بررسی است. طلاق عاطفی یکی از این آسیب‌هاست که برخی خانواده‌ها با آن مواجه هستند. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در نوجوانان پسر خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی با طلاق عاطفی انجام شد.

مواد و روش‌ها: این پژوهش همبستگی به روش مدلیابی معادلات ساختاری در کلیه نوجوانان پسر ۱۵ تا ۱۸ ساله خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی که به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره این سازمان مراجعه نموده و دچار طلاق عاطفی تشخیص داده شدند انجام شد و تعداد ۳۰۰ نفر به روش تصادفی انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای را تکمیل کردند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های همبستگی پیرسون و مدلیابی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزارهای SPSS 19 و LISREL 8.80 استفاده شد.

یافته‌ها: ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای با سرمایه روان‌شناختی رابطه معنی‌داری داشتند. ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای اثر مستقیمی بر سرمایه روان‌شناختی داشتند. افزون بر آن، ویژگی‌های شخصیتی به واسطه راهبردهای مقابله‌ای بر سرمایه روان‌شناختی اثر غیرمستقیمی داشتند.

نتیجه‌گیری: متغیرهای روان‌رنجوری، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری، باوجدان بودن و راهبردهای مقابله‌ای اثر مثبتی بر سرمایه روان‌شناختی دارند که می‌توان از آنها برای تقویت سرمایه‌های روان‌شناختی نوجوانان خانواده‌های با طلاق عاطفی بهره برد.

کلیدواژه‌ها: سرمایه روان‌شناختی، طلاق عاطفی، ویژگی‌های شخصیتی، راهبردهای مقابله‌ای، نوجوانان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۵/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۸/۰۶

تاریخ انتشار الکترونیک: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰

*نویسنده مسئول: shirin_kooshki@yahoo.com

مقدمه

خانواده تأثیرگذارترین قسمت جامعه بوده و جامعه سالم، نیازمند خانواده سالم است، بنابراین هرگونه آسیبی که به خانواده و کارکردهایش وارد شود بسیار مهم و قابل بررسی است. طلاق یکی از شدیدترین ضرباتی است که بر بیکره خانواده فرود می‌آید. فرآیندی که طلاق در اکثر مواقع طی می‌کند شامل اختلافات جزئی، تکرار اختلافات جزئی و پرنرنگ شدن آنها، جدایی یا بی‌میلی یکی از زوجین به طرف مقابل، قهرهای طولانی و تکرار آن، خستگی زوجین از قهرها و درگیری‌ها، طلاق عاطفی و در نهایت طلاق

قانونی می‌شود^[1]. تغییر رویکرد اجتماعی به پدیده طلاق عاطفی نشأت‌گرفته از شرایط اجتماعی است که در نیم‌قرن اخیر این شرایط زمینه‌ای را به وجود آورده است که نگرش جامعه به آن دستخوش تغییرات بنیادی شده است. بهبود پایگاه زنان از راه اشتغال از عوامل موثری است که موجب افزایش استقلال زنان درباره طلاق عاطفی و متافماً طلاق رسمی شده است^[2]. طلاق عاطفی سرآغاز سایر طلاق‌هاست و نشان‌دهنده شکست روابط زناشویی است که احساس بیگانگی جای آن را می‌گیرد. طلاق عاطفی نشانه مشکل در رابطه درست و سالم میان زن و شوهر است. این مشکل ارتباطی در سطح کوچک خانواده می‌تواند در بُعد وسیع‌تر (جامعه) نیز شیوع و گسترش یابد و ارتباط انسانی را مختل نماید^[3]. اما آمار رسمی طلاق به‌طور کامل نشان‌دهنده میزان ناکامی همسران در زندگی زناشویی نیست، زیرا در کنار آن آمارهای بزرگتر به طلاق‌های عاطفی اختصاص دارد. زندگی‌های خاموش و خانواده‌های توخالی که زن و مرد در کنار هم به سردی زندگی می‌کنند ولی هیچگاه تقاضای طلاق قانونی نمی‌کنند اما آثار منفی نظیر گریزان شدن فرزندان از محیط خانواده، کاهش تعامل خانواده و فردگرایی از خود بر جای می‌گذارد^[4]. پیامدهایی که طلاق بر فرزندان طلاق دارد، از این لحاظ قابل اهمیت است که می‌تواند زمینه بروز بسیاری از اختلالات رفتاری، روحی و روانی در آنها باشد. بروز افسردگی در کودکان و نوجوانان، اضطراب، پرخاشگری و عصبانیت در نوجوانان، حسادت، سوءظن و بدبینی نسبت به دیگران، فرار از منزل، ترک تحصیل و اُفت تحصیلی، بزهکاری و کجروی‌های اجتماعی (قتل، دزدی، فحشا و غیره)، ازدواج زودرس به‌ویژه برای دختران، ضعف اعتماد به نفس، اختلال هویت، اعتیاد، فقر، احساس درماندگی و سرخوردگی و غیره، از جمله پیامدهای منفی طلاق برای فرزندان طلاق است^[5]. نوجوانان شاهد طلاق پدر و مادر، اغلب چگونگی کنترل یا تنظیم هیجانات خود را از دست می‌دهند. هنگامی که پدر و مادر به‌طور مداوم با استفاده از انتقاد رفتار می‌کنند، نوجوان این کار را به‌عنوان یک رفتار مناسب درک می‌کند. وقتی ازدواج شادتر باشد، نوجوانان ممکن است بیاموزند که انتقاد در نتیجه از دست دادن کنترل هیجانی است^[6]. نوجوانان طلاق در معرض خطر عملکرد تحصیلی پایین‌تر از همسالان خود قرار دارند. معلمان اعتقاد دارند نوجوانان خانواده طلاق نرخ بالاتری از اضطراب، اُفت تحصیلی، عدم توانایی انطباق، بحث بی‌ربط و بی‌توجهی را نشان می‌دهند^[7]. از این رو بررسی متغیرهای مرتبط با طلاق در نوجوانان حایز اهمیت است. سرمایه‌های روان‌شناختی یکی از این متغیرهاست.

سرمایه روان‌شناختی سازه‌ای ترکیبی و به هم پیوسته است که چهار مولفه ادراکی-شناختی یعنی "امید"، "خوشبینی"، "خودکارآمدی" و "تاب‌آوری" را در بر می‌گیرد. این مولفه‌ها در یک فرآیند تعاملی و ارزشیابانه، به زندگی فرد معنا بخشیده، تلاش فرد برای تغییر موقعیت‌های فشارزا را تداوم می‌دهد و او را برای ورود به صحنه عمل آماده نموده، مقاومت و سرسختی وی در تحقق اهداف را تضمین می‌کند^[8]. برخوردار بودن از سرمایه روان‌شناختی منجر می‌شود تا افراد در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند، به دیدگاه روشنی در مورد خود برسند و کمتر تحت تأثیر وقایع روزانه قرار بگیرند، لذا اینگونه افراد دارای سلامت روان‌شناختی بالاتری نیز هستند. سلینگمن معتقد است که سرمایه روان‌شناختی جنبه‌های مثبت زندگی آدمی را در بر می‌گیرد^[9]. نوجوانی دوره‌ای چالش برانگیز است و شیوه‌های متعددی وجود دارد که اثر منفی بر خودکارآمدی نوجوانان می‌گذارد. افرادی که یک

آنها آسیب‌پذیر هستند. همچنین ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان به‌طور نظام‌مندی با فراوانی عوامل استرس‌زا در زندگی (مانند مشکلات تحصیلی و تعارض‌های بین فردی) رابطه دارد [20]. اما بیشتر این عوامل انگیزشی یا هیجانی بوده و پژوهش‌های اندکی به تأثیرات طلاق عاطفی بر ویژگی‌های شناختی نوجوانان پرداخته‌اند. همچنین بررسی هر عامل به‌طور جداگانه دارای کاستی‌هایی است که در بررسی روابط علی و چندمتغیری فرصتی برای رفع این کاستی‌ها فراهم می‌شود. بنابراین در این پژوهش، طرح‌ریزی و آزمون یک مدل مفهومی براساس ویژگی‌های موثری که دارای مضامین شناختی هستند برای مقابله با آسیب‌های عاطفی نوجوانان مد نظر قرار گرفت. برخی از این تفاوت‌ها ارتباط متقابل ویژگی‌های شخصیتی را در نظر می‌گیرند. پژوهش‌هایی با حجم نمونه بالا بر ویژگی‌های شخصیتی گزارش شده توسط نوجوانان و والدینشان انجام گرفته است [21, 22]. وقتی هر دو روش ارزیابی می‌شوند، درمی‌یابیم موافق بودن و باوجدان بودن، به‌طور مثبتی با هم رابطه قوی دارند که در نوجوانان قوی‌تر از بزرگسالان است. در گزارش والدین، همواره رابطه مثبت قابل توجهی میان باوجدان بودن و گشودگی وجود دارد که این دو ویژگی در بزرگسالان کاملاً متمایز است [23]. برخی ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانی کم و بیش رشد می‌کنند که از نگاه بزرگسالان اندکی پنهان می‌ماند اما نوجوانان به‌خوبی آن را درک می‌کنند [18]. بنابراین با توجه به نقشی که طلاق عاطفی می‌تواند در خانواده‌ها و اثرات آن بر نوجوانان داشته باشد و با توجه به نقش سرمایه‌های روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای در طلاق عاطفی، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در نوجوانان پسر خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی با طلاق عاطفی انجام شد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش همبستگی در نوجوانان پسر ۱۳ تا ۱۸ ساله خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی که طی تابستان ۱۳۹۷ به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره این سازمان مراجعه نموده و با توجه به نمره به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه طلاق عاطفی دچار طلاق عاطفی تشخیص داده شدند. حجم نمونه در این پژوهش ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شده است زیرا معمولاً حداقل حجم نمونه برای مدل‌سازی معادلات ساختاری ۱۰۰ تا ۱۵۰ نفر است. برخی پژوهش‌ها تعداد بیشتری در حد ۲۰۰ نفر را پیشنهاد می‌کنند [24]. بنابراین تعداد ۳۰۰ نفر اطمینان لازم را در مورد توان آماری مطلوب و کفایت نمونه‌برداری فراهم می‌کند. قابل ذکر است که تعداد ۲۹ پرسش‌نامه به صورت ناقص تکمیل شده بودند که مورد تحلیل قرار گرفته نشدند. لذا کلیه تحلیل‌ها روی ۲۷۱ نفر صورت گرفت.

پرسش‌نامه طلاق عاطفی: این ابزار در سال ۲۰۰۰ توسط جان گاتمن طراحی شد. این مقیاس ۲۴ سوال دارد که به صورت دو گزینه‌ای با پاسخ‌های بله (نمره ۱) و خیر (نمره صفر) نمره‌گذاری می‌شود. چنانچه پاسخ‌های مثبت فرد بیش از ۸ مورد باشد و نمره ۸ و یا بالاتر به دست آید نشان‌دهنده این است که علائمی مبنی بر طلاق عاطفی در زندگی زناشویی او وجود دارد. در پژوهش موسوی و رضازاده میزان پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به‌دست آمد. روایی صوری و همچنین روایی سازه این پرسش‌نامه از طریق تحلیل عاملی تایید شد [25].

پرسش‌نامه سرمایه روان‌شناختی (Psychological Capital Questionnaire): این ابزار در سال ۲۰۰۷ توسط لوتانز، یوسف و

حس انعطاف‌پذیر از خودکارآمدی را در دوران بلوغ در خود پرورش می‌دهند موقعیت بهتری برای مقاومت در برابر چالش‌های طبیعی شکل می‌دهند و به‌خوبی برای یادگیری در بزرگسالی آماده می‌شوند [10]. همچنین نوجوانان دارای تاب‌آوری بیشتر، هنگام رویارویی با چالش‌ها و مسئولیت‌های بزرگسالی، حتی اگر شرایطی مانند فقر، مشکلات سلامتی یا روابط خانوادگی تیره و تار را تجربه کنند، دارای توانمندی بیشتری خواهند بود. در زمینه سلامت روان، تاب‌آوری می‌تواند به‌عنوان توانایی نوجوانان برای مقابله با استرس مثبت مشاهده شود [11]. از سویی سبک تفکر خوش‌بینانه تا حدودی در برابر خطرات بهداشتی نوجوانان محافظت‌کننده است. ارتقای خوشبینی همراه با دیگر جنبه‌های روانی و عاطفی نقش مهمی در ارتقای سلامت روان دارد که به احتمال زیاد اگر یک مداخله نیز عوامل خطر و محافظت‌کننده در زمینه اجتماعی یک نوجوان را نشان دهد، افزایش خواهد یافت [12]. با توجه به اینکه امید و خوش‌بینی دو جزء اصلی باورها در آینده هستند، لازم است به‌منظور درونی‌سازی امید و خوش‌بینی برای دستکاری افکار معطوف به هدف و انگیزه و با ارایه یک محیط حمایتی از جمله خانواده، مدرسه، همسالان و جامعه، به نوجوانان کمک شود [13].

از سویی دیگر، مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با طلاق، راهبردهای مقابله‌ای است. واژه مقابله (Coping) بارها برای توصیف روش‌های مقابله با استرس یا تغییر/ترفع شرایط ایجادکننده آسیب، تهدید یا چالش استفاده شده است. نوجوانان در مرحله‌ای سرشار از عوامل استرس‌زای مختلف که به طوفان، سردرگمی و دشوارترین مرحله تحول تعبیر شده است، قرار دارند. این تغییرات می‌تواند به صورت فیزیکی، هیجانی، روان‌شناختی، شناختی و اجتماعی دیده شود که اکثر اوقات این تغییرات به‌شیوه‌ای منفی توصیف می‌شود [14]. راهبردهای مقابله‌ای برای مشکلات روانی حالت پرواز یا فاصله‌گرفتن از تنش‌های درونی یا نشان‌دهنده حضور بالقوه نیازهای برآورده نشده است که نبود آن می‌تواند یک حس عدم صلاحیت زیربنای ناسازگاری اجتماعی و پریشانی روانی را پرورش دهد [15]. به‌طور کلی استفاده بیشتر از راهبرد مقابله‌ای مساله‌مدار (Problem-Based) نسبت به هیجان‌مدار (Emotional-Based) با سطوح پایین‌تر بار مراقبتی و علائم افسردگی نوجوانان در ارتباط است. زمانی که بار مراقبتی بالا باشد، راهبردهای مقابله‌ای مساله‌مدار به‌عنوان یک سپر عمل می‌کند. به‌طور خاص، مواجهه فعالانه، برنامه‌ریزی و سرکوب فعالیت‌های رقابتی، به‌عنوان راهبردهای مقابله‌ای اثر علائم افسردگی نوجوانان را تعدیل می‌کند [16]. راهبرد مقابله‌ای مساله‌مدار به‌صورت غیرمستقیم از طریق رضایت از زندگی، نگرش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند. چنانچه نوجوان به راهبردهای مقابله‌ای کارآمد مجهز نباشد و میزان رضایت از زندگی پایینی داشته باشد، زمینه‌ای برای نگرش مثبت به اعتیاد در نوجوان فراهم می‌شود. می‌توان با نحوه مقابله با استرس و افزایش رضایت زندگی در نوجوان از اعتیاد پیش‌گیری نمود [17].

از سوی دیگر، ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان با پیامدهای اجتماعی در برخی موارد به صورت مستقیم ارتباط دارد و در برخی دیگر به صورت واسطه بین این ویژگی‌ها و رفتار والدین عمل می‌کند که اهمیت آنها از روابط مستقیم کمتر نیست [18]. محققان دریافته‌اند که میزان بالای روان‌رنجوری و میزان پایین موافق بودن و باوجدان بودن با ارتکاب رفتارهای پرخطرانه در جامعه رابطه زیادی دارد [19]. اما نوجوانان درون‌گرا و دارای گشودگی پایین اکثراً نسبت به تأثیر رفتارهای متناقض میان پدر و مادر یا پرخاشگری

پژوهش به عمل آید. سپس فهرست تمامی کلینیک‌ها و مراکز مشاوره این سازمان اخذ شد و با مراجعه حضوری به تمام مراکز یادشده فهرستی از همه مواردی که صاحب فرزند پسر بوده و مشکل خانوادگی یا زناشویی در پرونده آنها درج شده است تهیه شد. پس از این مرحله با تمام موارد بررسی شده تماس حاصل شد و در صورت امکان همکاری و ضمن تضمین محفوظ داشتن اطلاعات محرمانه آنها، به مشارکت در پژوهش دعوت شدند. از بین افراد جامعه تعداد ۳۰۰ نوجوان پسر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شد. به این صورت که از لیست افراد واجد شرایط ۳۰۰ نفر به صورت تصادفی از لیست استخراج شدند.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزارهای SPSS 19 و LISREL 8.80 استفاده شد. برای برآورد مدل از روش بیشینه درست‌نمایی و شاخص‌های ریشه وارینانس خطای تقریب، ریشه استاندارد وارینانس پس‌مانده، شاخص برازندگی مقایسه‌ای، شاخص برازش نرم‌شده شاخص نیکویی برازش و شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده استفاده شد.

یافته‌ها

شاخص‌های کجی و کشیدگی همه متغیرهای آشکار بین ۲- و ۲+ قرار داشت که بیانگر عدم انحراف بیش از حد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال بود (جدول ۱).

جدول ۱) میانگین زیرمقیاس‌های شاخص‌های پژوهش و بررسی نرمال بودن متغیرهای آشکار

شاخص	میانگین	کجی	کشیدگی
ویژگی‌های شخصیتی			
روان‌رنجوری	۳۲/۲۹±۱۰/۸۶	۰/۱۱۵	-۰/۵۵۳
برونگرایی	۴۲/۱۸±۵/۵۷	-۰/۶۱۵	۱/۵۳۷
انعطاف‌پذیری	۴۰/۴۵±۸/۴۳	-۰/۳۹۴	۰/۷۴۵
توافق‌پذیری	۴۱/۶۷±۸/۶۰	-۰/۰۷۶	-۰/۲۷۴
باوجدان بودن	۴۳/۱۹±۷/۰۴	-۰/۳۱۴	۰/۹۱۹
راهبردهای مقابله‌ای			
ارزیابی شناختی	۱۰/۴۳±۳/۱۷	-۰/۲۸۲	-۰/۶۰۸
حل مسأله	۱۰/۹۴±۴/۲۸	-۰/۰۱۷	-۰/۷۸۶
مقابله جسمانی	۵/۱۹±۵/۸۸	۱/۴۴۳	۱/۶۷۵
مقابله هیجانی	۱۴/۱۳±۷/۲۴	۰/۳۵۲	-۰/۱۱۸
سرمایه روانشناختی			
خودکارآمدی	۲۷/۰۷±۷/۳۲	-۰/۶۰۴	۰/۵۰۴
امیدواری	۲۷/۴۵±۶/۸۶	-۱/۰۰۲	۰/۹۸۹
تاب‌آوری	۲۵/۳۶±۶/۹۰	-۰/۳۳۱	-۰/۲۱۸
خوشبینی	۲۶/۶۰±۶/۳۹	-۰/۶۷۲	۰/۴۱۵

از بین ویژگی‌های شخصیتی، روان‌رنجوری با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه منفی و معنی‌داری داشت. همچنین این ویژگی شخصیتی با سبک‌های مقابله‌ای ارزیابی شناختی و حل مسأله رابطه منفی داشت در حالی که با ارزیابی مبتنی بر جسمانی‌کردن مشکلات و ارزیابی هیجانی رابطه مثبت داشت. از سویی سایر ویژگی‌های شخصیتی شامل برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان بودن با سرمایه‌های روان‌شناختی و دو سبک ارزیابی شناختی و حل مسأله رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند، در حالی که با دو سبک ارزیابی هیجانی و جسمانی‌کردن مشکلات رابطه منفی داشتند (جدول ۲).

آولیو ساخته شد که دارای ۲۴ سؤال و ۴ خرده‌مقیاس امید، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری بوده که سهم هر خرده‌مقیاس ۶ سؤال است. نمره‌گذاری این ابزار به صورت طیف لیکرت ۵ تایی از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) است. این پرسش‌نامه سرمایه روان‌شناختی را به‌عنوان یک حالت روان‌شناختی مثبت و رویکرد واقع‌گرا و انعطاف‌پذیر نسبت به زندگی که از ۴ سازه "امید"، "خوش‌بینی"، "تاب‌آوری" و "خودکارآمدی" تشکیل می‌شود و هر کدام از آنها به‌عنوان یک ظرفیت روان‌شناختی مثبت در نظر گرفته می‌شود، اندازه می‌گیرد. طراحان پرسش‌نامه، همسانی درونی این ابزار را با استفاده از آلفای کرونباخ برای چهار نمونه متفاوت چنین به دست آوردند: امید (۰/۷۲، ۰/۷۵، ۰/۸۰ و ۰/۷۶)، خوش‌بینی (۰/۷۴، ۰/۶۹، ۰/۷۶ و ۰/۷۹)، خودکارآمدی (۰/۷۵، ۰/۸۴، ۰/۸۵ و ۰/۷۵) و تاب‌آوری (۰/۷۱، ۰/۷۱، ۰/۶۶ و ۰/۷۲) [26]. این پژوهش در ایران رواسازی شده و میزان آلفای کرونباخ خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی به‌ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۹، ۰/۸۳ و ۰/۷۰ به‌دست آمد [27].

نسخه تجدیدنظرشده فرم کوتاه آزمون شخصیتی NEO (NEO-FFI): این آزمون ۶۰ سؤال دارد و بر مبنای تحلیل نمرات فرم بلند آزمون (NEO-PI-R) به‌دست آمده است که در سال ۱۹۸۶ اجرا شده بود. این پرسش‌نامه ۵ عامل اصلی شخصیت و ۶ خصوصیت در هر عامل یا به عبارتی ۳۰ خصوصیت را اندازه می‌گیرد و بر این اساس ارزیابی جامعی از شخصیت را ارائه می‌دهد. این پرسش‌نامه براساس مقیاس لیکرتی (کاملاً مخالفم، مخالفم، بی‌تفاوت، موافقم و کاملاً موافقم) تنظیم شده است. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه در تمام مواد یکسان نیست. به این معنی که در نمره‌گذاری برخی از سئوالات پرسش‌نامه، به کاملاً مخالفم نمره ۴، مخالفم نمره ۳، بی‌تفاوت نمره ۲، موافقم نمره ۱ و کاملاً موافقم نمره ۰ تعلق می‌گیرد. در حالی که برخی دیگر از مواد این فرم کوتاه به صورت عکس حالت گفته شده نمره‌گذاری می‌شوند. چندین مطالعه بیانگر از آن است که زیرمقیاس‌های فرم کوتاه NEO از همسانی درونی خوبی برخوردارند. طراحان ابزار، ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۶۸ (برای موافق‌بودن) تا ۰/۸۶ (برای روان‌رنجوری) را گزارش کرده‌اند [28]. این آزمون در ایران هنجاریابی شده است. اعتبار این آزمون با استفاده از روش آزمون-بازآزمون در مورد ۲۰۸ نفر از دانشجویان به فاصله سه ماه به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ برای عوامل N، E، O، A و C به دست آمده است [29].

پرسش‌نامه راهبردهای مقابله‌ای (CSQ): این پرسش‌نامه توسط بلینگر و موس در سال ۱۹۸۱ برای بررسی شیوه پاسخگویی افراد به رویدادهای استرس‌زا ساخته شده و دارای ۳۲ گویه است. گزینه‌های مربوط به هر سؤال براساس درجه‌بندی لیکرت از هرگز (۰) تا همیشه (۳) تنظیم شده است. این پرسش‌نامه دو شیوه "مقابله مسأله‌مدار" و "مقابله هیجان‌مدار" را در بر می‌گیرد. ضریب پایایی بازآزمایی برای خرده مقیاس حل مسأله ۰/۹۰، برای مقابله مبتنی بر مهار هیجانی ۰/۶۵، برای مقابله مبتنی بر ارزیابی شناختی ۰/۶۸ و برای مقابله مبتنی بر جسمانی‌کردن مشکلات ۰/۹۰ حاصل شده است. اعتبار همسانی درونی این پرسش‌نامه از ۰/۴۱ تا ۰/۶۶ گزارش شده است [30]. ضریب آلفای کرونباخ در مورد دانش‌آموزان مقطع متوسطه برای راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار ۰/۵۴ و راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار ۰/۶۸ به‌دست آمد [17].

برای انجام پژوهش، ابتدا به مدیریت اداره بهداشت و درمان ناجا مراجعه شد و درباره پژوهش مورد نظر توضیحات لازم ارائه شد و لزوم و مزایای آن تشریح شد تا هماهنگی لازم برای اجرای این

جدول ۲) ماتریس همبستگی زیرمقیاس‌های شاخص‌های پژوهش

شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱. روان‌رنجوری	۱											
۲. برون‌گرایی	-۰/۱۰۲	۱										
۳. انعطاف‌پذیری	-۰/۴۲۰	-۰/۲۶۹	۱									
۴. توافق‌پذیری	-۰/۴۵۳	-۰/۳۰۳	۰/۷۲۲	۱								
۵. باوجدان بودن	-۰/۵۵۱	-۰/۳۱۲	۰/۶۵۴	۰/۷۲۰	۱							
۶. ارزیابی شناختی	-۰/۵۳۰	۰/۲۵۳	۰/۵۴۵	۰/۶۲۶	۰/۶۶۳	۱						
۷. حل مسأله	-۰/۶۱۰	-۰/۲۴۱	۰/۵۹۲	۰/۶۱۷	۰/۶۵۰	۰/۶۹۵	۱					
۸. ارزیابی جسمانی	۰/۵۱۲	-۰/۰۸۷	-۰/۴۱۴	-۰/۴۱۶	-۰/۴۷۶	-۰/۴۰۷	-۰/۳۱۰	۱				
۹. ارزیابی هیجانی	۰/۷۰۴	-۰/۱۳۶	-۰/۵۱۹	-۰/۵۱۱	-۰/۵۶۷	-۰/۴۷۲	-۰/۴۹۸	۰/۶۶۱	۱			
۱۰. خودکارآمدی	-۰/۵۳۶	۰/۲۳۷	۰/۶۵۰	۰/۶۶۵	۰/۷۰۰	۰/۶۷۴	۰/۶۷۵	-۰/۴۹۵	-۰/۵۶۵	۱		
۱۱. امیدواری	-۰/۵۰۳	۰/۲۵۹	۰/۶۴۳	۰/۶۷۳	۰/۶۹۷	۰/۶۴۷	۰/۶۶۴	-۰/۴۹۹	۰/۷۹۹	۰/۷۹۹	۱	
۱۲. تاب‌آوری	-۰/۴۶۴	۰/۳۴۹	۰/۶۷۳	۰/۷۰۵	۰/۶۹۴	۰/۵۹۶	۰/۶۰۴	-۰/۴۱۷	-۰/۵۶۷	-۰/۶۹۰	۰/۷۲۷	۱
۱۳. خوشبینی	-۰/۴۵۱	-۰/۲۹۴	۰/۶۹۶	۰/۶۸۹	۰/۶۸۵	۰/۶۸۴	۰/۶۵۹	-۰/۴۴۱	-۰/۵۵۱	۰/۷۸۲	۰/۸۱۸	۰/۷۸۴

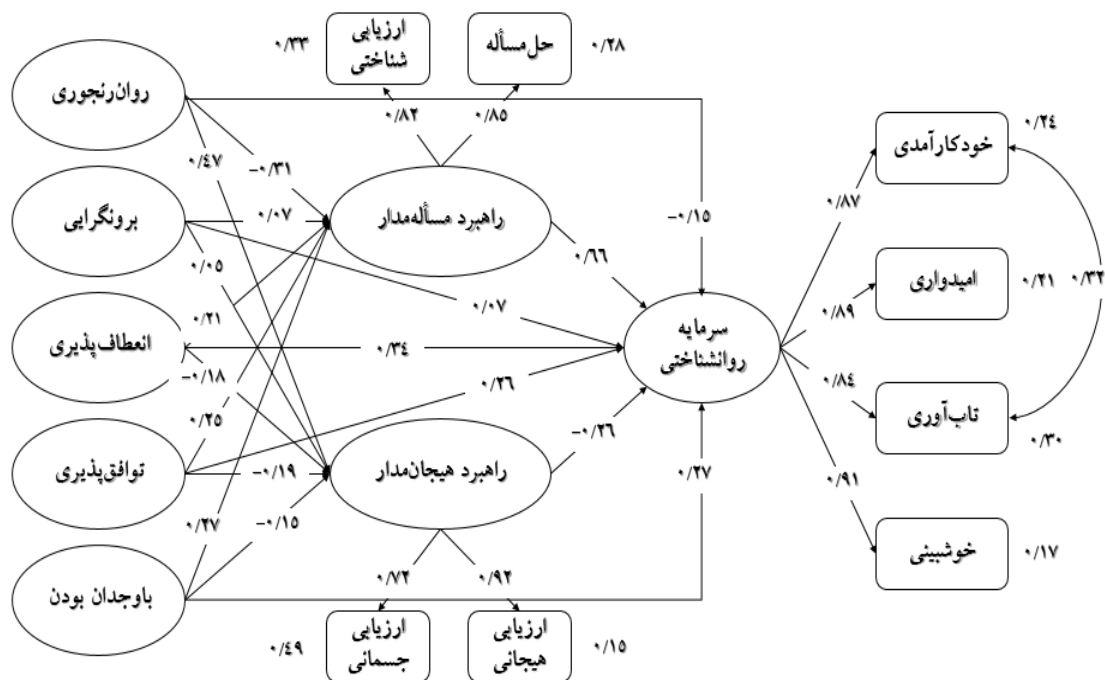
$p < 0.05$; $p < 0.01$ *

روان‌رنجوری به صورت منفی، اثر مستقیم (-۰/۱۵) و غیرمستقیمی (-۰/۳۳) بر سرمایه روان‌شناختی داشت. علاوه بر آن، ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان بودن اثرات مثبت مستقیم و غیرمستقیمی بر سرمایه روان‌شناختی داشتند. این در حالی بود که ویژگی برون‌گرایی هیچ گونه اثر معنی‌داری بر سرمایه روان‌شناختی نداشت. افزون بر آن، سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار بر سرمایه روان‌شناختی اثر مثبت و مستقیمی (۰/۶۶) داشت، در حالی که سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار اثر منفی و مستقیم (-۰/۲۶) داشت. ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری اثر منفی و مستقیمی بر سبک مسأله‌مدار (-۰/۳۱) و اثر مثبت و مستقیمی بر سبک هیجان‌مدار (۰/۴۷) داشت. برون‌گرایی اثر مستقیم و معنی‌داری بر سبک‌های مسأله‌مدار و هیجان‌مدار نداشت. این در حالی بود که سه ویژگی انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان بودن اثرات مثبت و مستقیم معنی‌داری بر سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار و اثرات منفی و مستقیم و معنی‌داری بر سبک هیجان‌مدار داشتند (شکل ۲).

براساس نتایج نمودار مستطیلی (Box Plot) هیچ داده پرتی وجود نداشت. شاخص‌های برازندگی مدل نهایی پژوهش در جدول ۳ آرایه شده است.

جدول ۳) مقادیر شاخص‌های نیکویی برازش

شاخص‌های برازش	مقدار
χ^2	۸۰/۶۵
df	۳۷
RMSEA	۰/۰۶۶
NFI	۰/۹۹
NNFI	۰/۹۹
CFI	۰/۹۹
RFI	۰/۹۷
RMR	۰/۷۰
GFI	۰/۹۶
AGFI	۰/۸۹
PGFI	۰/۳۹

شکل ۲) ضرایب مسیر استاندارد شده در نقش ویژگی‌های شخصیتی در سرمایه روان‌شناختی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای

در حالی بود که سه ویژگی انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان‌بودن اثرات مثبت و مستقیم معنی‌داری بر سبک مقابله‌ای مساله‌مدار و اثرات منفی و مستقیم و معنی‌داری بر سبک هیجان‌مدار داشتند. قابل ذکر است که همه مسیرها اعم از مستقیم و غیرمستقیم معنی‌دار بوده است، به این معنی که میزان t برای همه مسیرها بالاتر از $1/96 \pm$ بوده است. این یافته‌ها با نتایج برخی پژوهش‌ها^[32, 36, 37] همسو است. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مولفه‌های امید و تاب‌آوری از سرمایه روان‌شناختی و ویژگی‌های شخصیتی بر موفقیت خطرپذیری در کارآفرینی اثرگذار بوده و دو متغیر پیش‌بین با یکدیگر رابطه قوی داشتند^[38]. همچنین در پژوهشی که ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای با تاب‌آوری به‌عنوان یکی از مولفه‌های سرمایه روان‌شناختی را مورد مطالعه قرار دادند، نتایج از رابطه تاب‌آوری با ابعاد شخصیت و راهبردهای مقابله‌ای حمایت کرد. تاب‌آوری به صورت منفی با روان‌رنجورخویی و به صورت مثبت با برون‌گرایی و باوجدان‌بودن در ارتباط بود. همچنین راهبردهای مقابله‌ای درصد زیادی از واریانس تاب‌آوری را با و بدون مشارکت ویژگی‌های شخصیتی تبیین کرد. راهبرد مساله‌محور با تاب‌آوری رابطه مثبتی داشت و رابطه باوجدان‌بودن و تاب‌آوری را میانجی‌گری می‌کرد. راهبرد مقابله‌ای هیجان‌محور با تاب‌آوری پایین در ارتباط بود^[39].

نخستین محدودیت پژوهش حاضر این بود که یافته‌های به‌دست آمده از طریق پرسش‌نامه و به صورت خودگزارش‌دهی توسط شخص به‌دست آمده و مشخص نیست تا چه اندازه با رفتارهای واقعی در زندگی روزمره مرتبط است. محدودیت دیگر این پژوهش مربوط به قلمرو مکانی و زمانی مطالعه بود. این پژوهش روی نوجوانان پسر ۱۳ تا ۱۸ ساله خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره این سازمان مراجعه نموده و با توجه به نمره به‌دست آمده از پرسش‌نامه طلاق عاطفی دچار طلاق عاطفی تشخیص داده شده‌اند، اجرا شد. لذا در تعمیم‌دهی این یافته‌ها به سایر نوجوانان باید جوانب احتیاط رعایت شود. محدودیت دیگر این پژوهش مربوط به روش پژوهشی بود. در این پژوهش به بررسی روابط علی و همچنین همبستگی بین متغیرها پرداخته شد اما به‌دست‌آوردن این یافته‌ها با استفاده از مداخلات روان‌شناختی صورت نگرفته است. از سویی این پژوهش روی نوجوانان پسر صورت گرفته است که قابل تعمیم به دختران نوجوان نیست.

پیشنهاد می‌شود این پژوهش روی سایر دانش‌آموزان ارگان‌های دولتی و عادی اجرا شود و با نتایج این پژوهش مقایسه شود. پیشنهاد می‌شود این پژوهش روی دختران نوجوان درگیر در طلاق عاطفی هم انجام شود. با توجه به این که این پژوهش به صورت همبستگی اجرا شده است، لذا برای کسب نتایج دقیق‌تر پیشنهاد می‌شود ارتباط این متغیرها به صورت آزمایشی نیز اجرا شوند و مداخلات روان‌شناختی در این زمینه صورت گیرد. به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که در آینده مطالعاتی را طرح‌ریزی کنند که رابطه ویژگی‌های شخصیتی، سرمایه‌های روان‌شناختی و راهبردهای مقابله‌ای را با متغیرهای مختلف انگیزش تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، بهزیستی ذهنی، خودکارآمدی، سبک‌های یادگیری، شادکامی و غیره مورد بررسی قرار گیرد تا از این طریق دانش منسجمی در خصوص متغیرهای ذکرشده و روابط این سازه با سایر سازه‌ها که قابلیت بیشتری در برنامه‌ریزی‌های مربوطه دارد، حاصل شود. با توجه به برجسته‌بودن نقش طلاق عاطفی در این نوجوانان، پیشنهاد می‌شود، برنامه‌هایی از قبیل سخنرانی، جلسات آموزش

به عقیده پژوهشگران، طلاق عاطفی اولین مرحله در فرآیند طلاق و بیانگر رابطه زناشویی رو به زوال است که پس از احساس بیگانگی شخص را به دام طلاق قانونی و رسمی می‌کشانند^[31]. از این رو بررسی علل طلاق عاطفی و تلاش برای کاهش این میزان، از اهمیت زیادی برخوردار است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در نوجوانان پسر خانواده‌های کارکنان نیروی انتظامی با طلاق عاطفی انجام شد. پس از جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل، نتایج این پژوهش نشان داد که از بین ویژگی‌های شخصیتی، روان‌رنجوری با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه منفی و معنی‌داری دارد. همچنین این ویژگی شخصیتی با سبک‌های مقابله‌ای ارزیابی شناختی و حل مساله رابطه منفی داشته در حالی که با ارزیابی مبتنی بر جسمانی‌کردن مشکلات و ارزیابی هیجانی رابطه مثبت داشته است. از سویی سایر ویژگی‌های شخصیتی شامل برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان‌بودن با سرمایه‌های روان‌شناختی و دو سبک ارزیابی شناختی و حل مساله رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند، در حالی که با دو سبک ارزیابی هیجانی و جسمانی‌کردن مشکلات رابطه منفی داشتند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های پیشین^[32-35] همسو و همخوان بوده است. براساس نتایج این پژوهش‌ها، ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری، باوجدان‌بودن و توافق‌پذیری با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند. این در حالی است که روان‌رنجوری با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه منفی داشته و برون‌گرایی رابطه معنی‌داری با سرمایه‌های روان‌شناختی ندارد^[32] که این نتایج یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کنند. همچنین نتایج سایر پژوهش‌ها نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری، باوجدان‌بودن و توافق‌پذیری با راهبردهای مقابله‌ای مساله‌مدار رابطه مثبت و معنی‌داری دارند در حالی که با راهبردهای هیجان‌مدار این رابطه منفی است. از سویی روان‌رنجوری و برون‌گرایی با راهبردهای هیجانی رابطه مثبت داشته و با راهبردهای مساله‌مدار رابطه منفی دارد که با نتایج حاصل از این پژوهش همسو است^[33, 34]. افزون بر آن، راهبردهای مساله‌مدار با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌دار و راهبردهای هیجان‌مدار با سرمایه‌های روان‌شناختی رابطه منفی و معنی‌داری داشته که با نتایج این پژوهش همسو است^[35]. یافته دیگر این پژوهش مداخله متغیرهای سبک مقابله‌ای مساله‌مدار و هیجان‌مدار به‌عنوان متغیر میانجی، برای ویژگی‌های شخصیتی و سرمایه‌های روان‌شناختی نوجوانان بود. نتایج حاصل از مدل نشان داد که از بین ویژگی‌های شخصیتی، روان‌رنجوری به صورت مستقیم و غیرمستقیم اثر منفی بر سرمایه‌های روان‌شناختی داشته است. علاوه بر آن ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان‌بودن اثرات مثبت مستقیم و غیرمستقیمی بر سرمایه‌های روان‌شناختی داشتند. این در حالی بود که ویژگی برون‌گرایی هیچ گونه اثر معنی‌داری بر سرمایه‌های روان‌شناختی نداشته است. افزون بر آن سبک مقابله‌ای مساله‌مدار بر سرمایه‌های روان‌شناختی اثر مثبت و مستقیمی داشته است در حالی که سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار اثر منفی و مستقیمی بر آن داشته است. مسیرهای دیگر نشان می‌دهد که ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری اثر منفی و مستقیمی بر سبک مساله‌مدار و اثر مثبت و مستقیمی بر سبک هیجان‌مدار داشته است. برون‌گرایی اثر مستقیم و معنی‌داری بر سبک‌های مساله‌مدار و هیجان‌مدار نداشته است. این

- 9- Li B, Ma H, Guo Y, Xu F, Yu F, Zhou Z. Positive psychological capital: A new approach to social support and subjective well-being. *Soc Behav Personal.* 2014;42(1):135-44.
- 10- Butz AR, Usher EL. Salient sources of early adolescents' self-efficacy in two domains. *Contemp Educ Psychol.* 2015;42:49-61.
- 11- Timlin U. Adolescent's adherence to treatment in psychiatric care [Dissertation]. Oulu: Oulu University Press; 2015.
- 12- Zou R, Zhang DJ, Niu GF, Xie XC, Fan CY, Tian Y, et al. Cross-sectional age differences in dispositional optimism in Chinese children and adolescents. *Person Individ Differ.* 2016;102:133-8.
- 13- Sun RC, Shek DT. Beliefs in the future as a positive youth development construct: A conceptual review. *Sci World J.* 2012;25:1-8.
- 14- Zimmer-Gembeck MJ, Skinner EA. The development of coping: Implications for psychopathology and resilience. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons; 2015.
- 15- Ndjukendi A, Okitundu D, N'situ A, Mpaka D, Lukeba T, Ngoma V, et al. Adolescents experiencing difficulties in Kinshasa: What coping strategies?. *L'Évolution Psychiatr.* 2017;82(1):75-87.
- 16- Lin LY. Coping strategies, caregiving burden, and depressive symptoms of Taiwanese mothers of adolescents with autism spectrum disorder. *Res Autism Spectr Disord.* 2015;15:1-9.
- 17- Mousavi-Nasab SH, Shams odini Lori L, mansouri Z. The Mediating Role of Life Satisfaction in the Relationship between Coping Strategies for Stress and Attitude towards Addiction. *J Res Addict Pres Drug Control Hqrs.* 2015;9(33):41-55.
- 18- Soto CJ, Tackett JL. Personality traits in childhood and adolescence structure, development, and outcomes. *Curr Dir Psychol Sci.* 2015;24(5):358-62.
- 19- Tackett JL, Kushner SC, Herzhoff K, Smack AJ, Reardon KW. Viewing relational aggression through multiple lenses: Temperament, personality, and personality pathology. *Dev Psychopathol.* 2014;26(03):863-77.
- 20- Chen E, Miller GE. "Shift-and-persist" strategies: Why low socioeconomic status isn't always bad for health. *Perspect Psychol Sci.* 2012;7(2):135-58.
- 21- Soto CJ, John OP. Traits in Transition: The structure of parent-reported personality traits from early childhood to early adulthood. *J Pers.* 2014;82(3):182-99.
- 22- Tackett JL, Slobodskaya HR, Mar RA, Deal J, Halverson CF, Baker SR, et al. The hierarchical structure of childhood personality in five countries: Continuity from early childhood to early adolescence. *J Pers.* 2012;80(4): 847-79.
- 23- Goldberg LR. Analyses of Digman's child-personality data: Derivation of Big-Five factor scores from each of six samples. *J Pers.* 2001;69(5):709-44.
- 24- Kline RB. Principles and practice of structural equation modeling. New York City: Guilford Publications; 2015.
- 25- Mousavi SF, Rezazade SMR. Investigating the role of attitude toward love in anticipation of emotional divorce of married women and men in Qazvin. *J Women Stud Soc Psychol.* 2015;12(3):169-88. [Persian]
- 26- Luthans F, Avolio BJ, Avey JB, Norman SM. Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. Hoboken, New Jersey: Blackwell Publishing, Inc.; 2007. pp. 541-72.

ویژه افزایش سرمایه‌های روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی و راهبردهای مقابله‌ای اثرگذار برگزار شود. همچنین با توجه به اهمیت این موضوع (طلاق عاطفی) در امر تحصیل فراگیران، پیشنهاد می‌شود که معلمان و مشاوران با ریزبینی دقیق‌تر و به صورت انفرادی دانش‌آموزان را مد نظر قرار داده و از مسایل تحصیلی آنها مطلع شده و در صورت امکان برنامه‌هایی را برای رفع مشکلات آنها تدارک ببینند.

نتیجه‌گیری

متغیرهای روان‌رنجوری، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری، باوجدان‌بودن و راهبردهای مقابله‌ای اثر مثبتی بر سرمایه روان‌شناختی دارند که می‌توان از آنها برای تقویت سرمایه‌های روان‌شناختی نوجوانان خانواده‌های با طلاق عاطفی بهره برد.

تشکر و قدردانی: بدین‌وسیله پژوهشگران از کلیه نوجوانان شرکت‌کننده در پژوهش حاضر نهایت تقدیر و تشکر را دارند.

تابیدیه اخلاقی: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

سهم نویسندگان: سپیده شیرزاد (نویسنده اول)، نگارنده مقدمه/پژوهشگر اصلی (۲۵٪)؛ شیرین کوشکی (نویسنده دوم)، روش‌شناس (۲۵٪)؛ افسانه قنبری‌پناه (نویسنده سوم)، نگارنده بحث (۲۵٪)؛ ولی‌اله فرزاد (نویسنده چهارم)، تحلیل‌گر آماری (۲۵٪)

منابع مالی: اعتبار مالی این پژوهش توسط نویسندگان تامین شده است.

منابع

- 1- Kafashi M, Sarabadani S. The effective social-economic factors of emotional divorce between two groups of housewives and working women of Qom County. *J Contemp Sociol Res.* 2015;3(5):125-53. [Persian]
- 2- Gottman JM. What predicts divorce?: The relationship between marital processes and marital outcomes. 1st Editaion. London: Psychology Press; 1993.
- 3- Bastani S, Golzari M, Rowshani SH. Causes and intervening conditions of emotional divorce: Examining cases in a Tehran consulting center. *Iran J Soc Probl.* 2010;1(3):1-20. [Persian]
- 4- Shaikhavandi D. Sociology of Iran's social deviations and issues. Tehran: Ghatre Publication; 2011. [Persian]
- 5- Yeung DY, Fung HH, Kam C. Age differences in problem solving strategies: The mediating role of future time perspective. *Personal Individ Differ.* 2012;53(1):38-43.
- 6- Pisani AR, Wyman PA, Petrova M, Schmeelk-Cone K, Goldston DB, Xia Y, et al. Emotion regulation difficulties, youth-adult relationships, and suicide attempts among high school students in underserved communities. *J Youth Adolesc.* 2013;42(6):807-20.
- 7- Anthony CJ, DiPerna JC, Amato PR. Divorce, approaches to learning, and children's academic achievement: A longitudinal analysis of mediated and moderated effects. *J Sch Psychol.* 2014;52(3):249-61.
- 8- Narimani M, Shahmohammadzadeh Y, Omidvar A, Omidvar H. A comparison of psychological capital and affective styles in students with learning disorder and normal students. *J Learn Disabil.* 2014;4(1):119-25. [Persian]

- coping strategies. *Int J Behav Sci.* 2014;8(4):307-15.
- 34- Gohari S, Farahani MN, Parhoon H, Parhoon K. Comparison of the Big Five Factor Model of Personality, Self-Efficacy, and Cognitive Regulation Strategies between Runaway Girls and Normal Girls. *J Res Behav Sci.* 2016;14(1):103-10. [Persian]
- 35- Qhomashi S, Ahmadi M, Abbasi M, Salehi H. Study of adolescents' psychological capital and its impact on crime trends (Isfahan). *Iran J Med Law.* 2016;10(37):171-93.
- 36- Hetherington EM, Blechman EA. Stress, coping, and resiliency in children and families. London: Psychology Press; 2016.
- 37- Tugade MM, Fredrickson BL, Feldman Barrett L. Psychological resilience and positive emotional granularity: Examining the benefits of positive emotions on coping and health. *J Pers.* 2004;72(6):1161-90.
- 38- Brandt T, Gomes JF, Boyanova D. Personality and psychological capital as indicators of future job success?. *Liiketal Aikakauskirja.* 2001;25(3):25-40.
- 39- Campbell-Sills L, Cohan SL, Stein MB. Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behav Res Therapy.* 2006;44(4):585-99.
- 27- Golparvar M, Jafari M, Javadian Z. Prediction of psychological capital through components of spirituality among nurses. *Iran J Psychiatr Nurs.* 2013;1(3):35-44. [Persian]
- 28- Costa PT, McCrae RR. Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *J Pers Assess.* 1995;64(1):21-50.
- 29- Fathi Ashteyani A. Psychological tests (personality assessment and mental health). Tehran: Besat Publication; 2012. [Persian]
- 30- Hosseini Ghadamgahi J, Dejkam M, Bayanzadeh SA, Phaze A. The quality of relationship, stress and coping strategy in patients with coronary heart disease. *Iran J Psychiatr Clin Psychol.* 1998;4(1):14-25. [Persian]
- 31- Olson D, Defrain J, Skogrand L. Marriages and Families: Intimacy, diversity, and strengths. 6th edition. New York: McGraw Hill; 2007.
- 32- Behjati Z, Khabbaz M, Naseri M. The relation of social support and coping style with resiliency in delinquent male adolescents. *Soc Welfare.* 2014;14(52):183-200. [Persian]
- 33- Kholghi H, Ghanbari S, Habibi M. Social skills and hopelessness of teenagers: The function of mediator